

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 215.

V Ljubljani, v sredo 21. septembra 1892.

Letnik XX.

Ali bo jasno?

Narodnost bodi tedaj vsemu podlaga! — Oj, da bi bila in da bi v narodnosti umevali vse momente, ki določujejo individualnost, ki delajo zasebnost neke skupine ljudi! Slovensko individualnost določuje tudi živo v srce in duha vsajena vera katoliška. In prav zato smo po pravici že včeraj poudarjali, da v beletristiki zadnjih dvajset let ne poznamo skoro slovenskih individualnih osebnosti, marveč le bolj ali manj vredne potomčke tujih piscev. Da govorimo naravnost: Katere povesti imajo bolj kozmopolitiški značaj, kakor povesti „Stritarjeve“; katere slike, novele in romani kažejo več tujega vpliva in večjo oddaljenost od narodnega slovenskega duha, kakor proizvodi z obupnim pesimizmom in občudovanja vrednim cynizmom nasičene muze dr. Tavčarjeve?

In pesniki? — Malo se jih je pojavilo zadnjih dvajset let, a še mej temi z večine slabih. Še ljubezni svoje zavite izraze posnemajo po tujih uzorcih; Heine je učil mnogo naših pesničkov, kako naj ljubijo, kako naj tožijo, kako naj pijejo. Zato pa mojstrov-pesnikov naših pesni z nekako elementarno silo si osvajajo srce. Oblika in mišljenje je posneto po narodu, dasi povsod ne čisto, dasi sem in tam tudi pomešano s tujim vplivom. — O slovenski dramatik nam ni govoriti; tu niti besede o naši slovenski individualnosti, ker je ni, in sicer huje, nego to, ker smo v tem oziru popolnoma navezani na tujce. Tu se oživi tisto „narodnostno načelo“ in tista „izrecna podlaga“.

Tudi v znanstvu se nam slaba godi. Knjižice za nižje gimnazijske razrede srečno prevajamo in največ takozvanih znanstvenih spisov našega novejšega slovstva je zvarjeno po par nemških knjigah, če ni že zadostovala — jedna sama! Nemški „konversations-lexik-i“ so v marsičem že obogatili naše znanstveno slovstvo.

In kje je tista „narodna podlaga“, kje tisto „narodnostno načelo“ pri gospodarskih podjetjih? Kdo ima po Slovenskem vsa večja obrtniška pod-

jetja v rokah? Pojte po Gorenjskem, koder priseljeni Nemci tovarnarji in tovarniški uradniki z ošabnim očesom merijo kmeta, ki stopa mimo njih po svoji dedni zemlji. Pojte po Dolenjskem in štejte gradiče, ki so v zadnjih letih prešli v nemške roke. Na Blejskem gradu in jezeru gospodari žid. . . . „V deželi kranjski tujec gospodari.“

Ne govorimo o tem, kako smo proti zdravemu razumu dolžni hvaliti zavode, ki niso — hvale vredni; kako ubogo malenkostno vsako podobico, ki jo kdo zriše, v slavi in časti popisujemo po slovenski zemlji in oznanjamo „nedosegljivost“, „mojstersko dovršenost božanstvenega umetnika“ po njej.

Mali obrtniki - Slovenci pa propadajo dan na dan bolj, kmetje - Slovenci že komaj nosijo nezno breme intabulovanih dolgov, in radikaleci stojé — na izrecno narodnostnem stališču. Da, če bi stali? Še žene si hodite iskat mej tujce, in obilo Vas je, ki ste v tem oziru bili in ste še izrecno nenarodni!

Izrazili smo le nekaj mislij v preudarek svojim somišljenikom, in ménimo, da smo sedaj opravičeni, izreči trditev, da javnemu življenju in delovanju naših radikalcev ni bilo stalo narodnostno načelo, marveč — sebični liberalizem. In odtod smo si narazen! Mi smo morali vstati v boj proti liberalizmu, javljaj se v kakoršni-koli obliki, če tudi pod krinko narodnosti; vstati smo morali iz ljubezni do svojega naroda. Individualnost slovensko so vedno umevali in spolnovali duhovniki slovenski, zato so se morali ustaviti v bran ljudém, ki so hoteli surovost in brezveren obup mu vlti v dušo. Zato je pa tudi to individualnost umevajoč prvi slovenski katoliški shod bil popolnoma naroden, popolnoma slovensk. Shod si je v vsem stavil za temelj katoliške vere načela; na tem temelju je pokazal, kako naj se v posamnih stvaréh zboljšajo razmere mej slovenskim narodom; na tem temelju se imamo tudi boriti za narodni obstanek in javnopravnost.

„Slov. Narod“ pa je ta temelj odločno zavrgel v svojem uvodnem članku od srede, katerega vodilne misli smo povzeli v četrtek, 15. septembra, Dokazali

smo včeraj, da je popolnoma po krivici iz resolucije o katoliški narodni organizaciji hotel izviti brezbriznost prvega slovenskega katoliškega shoda za narodnost; danes pa konstatujemo, da je jedina gotova stvar v njegovih člankih ta, da noče imeti katoliške vere načel za podlago.

In sedaj vprašamo: Ali so ta načela stoprav od prvega slovenskega katoliškega shoda? In če ne, kako bi bila mogla udeležiti se shoda inteligencija, ki na ta načela prisega?

To bodi odgovor „Obzoru“, „Novicam“ in drugim listom, ki vprašujejo, zakaj se posvetno slovensko razumnštvo ni pridružilo zborovalcem ob prvem slovenskem katoliškem shodu. — In poleg tega še drugi odgovor.

Povejte nam, zakaj pa uprav stanovi, katere naštevajo zadnje, kakor poudarjajo same, že 50 let stare „Novice“, delajo v tolikih farah največji križ duhovstvu? Zakaj pa uprav toliko uradnikov in notarjev in advokatov in zdravnikov ne spolnuje svojih verskih dolžnostij ob nedeljah in o velikonočnem času? Zakaj? — Odgovorite nam prej na to vprašanje, potem boste hkratu imeli odgovor, zakaj jih ni bilo na katoliški shod.

Taki ljudje niso za katoliške shode, in če se prav štejejo mej „cvet“ posvetnega narodnega „razumnštva“!

Poročilo

g. dr. Jos. Lesarja v šolskem odseku kat. shoda.

I. O srednjih šolah.

Srednje in visoke šole, kjer se vzgajajo voditelji ljudstva, so za vsak narod največje pomembe. Vsi katoličani bi morali biti dobro vrejena vojska pod vodstvom modrih in neustrašenih prvoboriteljev. Pri nas Slovencih je vojska, priprosto ljudstvo, dobro, verno, nravno. A manjka nam dobrih častnikov, voditeljev. Kaj pa v vojski premorejo voditelji, generali, je znano.

Kakšen vpliv imajo slabe srednje in visoke šole

LISTEK

Lesjak čez lesjaka.

Aprilova burka.

I.

„Zdravo, prijatelj! Kako je?“

„Grem od beleznika.“

„Tako?“

„Da, umrli so mi . . .“

„Oh, Slavec, kako srečen si, podedoval si gotovo veliko!“

„Deset tisoč — če ne več — so stara mati zapustili, meni pa samo jeden stotak.“

„E! — Kam greš?“

„Zajutrekovat.“

„Zajutrekovat.“

„Torej pojdi!“

Oba mlada moža stopata počasi k najbližnji krčmi. Vsedeta se v kot in za nobenega se ne zmeč se tiho pogovarjata.

„Misliš, da bi bilo to mogoče?“ vpraša dedič Slavec, kakor ga je bil že drug prej ogovoril.

„Seveda bode šlo.“

„Ali ni potreba večje glavnice?“

„Ne, stotak zadostuje. Sem dobro znan.“

„Torej dobro, Klavec. Tu je moja roka in častna beseda. Jaz se trgovine vdeležim.“

Jutri zjutraj se peljeva v R. — Mislim, da bodeva pri Stiskaču dobro opravila.“

II.

„Dobro jutro, gospod Stiskač! Kako se imate?“

„Ni vredno besede, gospod Klavec. Trgovina gre slabo, komaj da najemnino plačam.“

„Morda ni vendar tako hudo. Vi vselej pretiravate.“

„Zeel bi vam, ko bi imeli toliko skrbij, kakor jaz.“

„Po tem takem še kave danes ne bode te naročili.“

„Imam je še dosti.“

„Verjamem, pa kmalu je znate prodati.“

„Da, vi lahko govorite. Vesel sem, ako prodam za 30 gld. blaga na dan.“

„Teja skoraj ne verjamem. Za današnje prodajo vam dam 60 gld. sam.“

„Ako hočete, svobodno.“

„Ali je res? Naj tedaj velja.“

„Dobro. Tukaj se lahko vsedete in gledate. Ura je ravno 10 in imam v blagajnici 6 gld. in nekaj krajcarjev.“

„Je vse eno.“

„Gotovo ste zadeli srečko, da denarje tako mečete.“

„Ne, nisem, toda mož besede ostanem!“ odgovori Klavec in se vsede na stol.

Ob deveti uri zvečer bi bil Stiskač skoraj omedlel, ko je naštel 92 gld. 65 kr

„No, gospod Stiskač, sedaj pač ne bode te trdili“, kliče Klavec, „da komaj za davke pridobite!“

„Bog vé, da si tega ne morem razložiti“, dokazuje čudeči se Stiskač. „Toliko nisem prodal že v desetih mesecih, izvzemši nedelje in praznikov in semnje, takrat gre trgovina dobro. — Ali kaj hočemo, vi ste rekli, da ostanete mož beseda, jaz hočem tudi. Tu je preostanek.“

„E, vendar ne mislite — brani se Klavec.“

„Prosim, le vzemite le, kaj bi bilo, ako bi bili morali doplačati? Tukaj je 32 gld. 65 kr., to je vaše.“

Klavec pobere denarje in odide. —

Mine jeden mesec in Klavec stopi zopet v Stiskačovo prodajalnico.

na narod, spoznajta, spoštovani skupščinarji, iz naslednje zgodovinske istine:

Leta 1766 je odpravil Ljudovik XV. na francoskem tovarštvu Jezusovo in njih šolo. Na mesto profesorjev-jezuitov prišli so v gimnazije prvi profesorji, ki so bili vzgojeni v državnih učilnicah in ki so pripadali večinoma prostozidarski družbi. In sad njihovega truda? Pokazal se je zlasti očito 26 let pozneje. Leta 1792 sešel se je namreč konvent (francoski državni zbor), ki je štel 700 poslancev. Od teh 700 poslancev je bila večina — okrog 400 — ki še niso bili stari 40 let. Bili so gimnazijski novinci v l. 1766—1776. Bili so torej prve strašne cvetke prostozidarske vzgoje, provzročitelji grozovitih dejanj francoske revolucije.

Skrivne družbe dobro vedó, zakaj so se polastile višjih in srednjih šol in zakaj stegajo svojo roko tudi v ljudsko šolo. „Če imamo mladino,“ pravi brat Weishaupt, bivši vseučilišni profesor v Ingolstadt in ustanovitelj „Illuminativ“ (prosvitljencev), „če imamo mladino, je bodočnost naša!“

Iz tega sprevidete, častiti skupščinarji, pomembo predmeta, o katerem se imamo razgovarjati.

Pruski kralj Friderik Viljem IV. je pisal po socialni revoluciji leta 1848 berlinskim liberalnim profesorjem naslednje resne besede: „Vso zlo, katero je minolega leta (1848) preplavilo Prusijo, ste zakrivali vi in vaša lažimodrost. Zagovarjali in učili ste jo kot pravo modrost in tako spodkopali zvestobo in vero mojih podložnikov. Že kot kraljevič sem sovražil to pavovo našopirjeno šolsko omiko, in od poti, katero sem nastopil, ne bom odstopil. Nimam namreč strahu pred neotesano drhaljo, marveč pred brezvernimi učitelji moderne, frivolne modrosti.“

Podobno bi smeli tudi dandanes trditi, saj je javna tajnost, da se po naših srednjih šolah — vsaj tu in tam — pri najlepšem organizacijskem navodu šopiri darvinizem, schoppenhauerjanizem, herbartizem, liberalizem. Pri nas Slovencih je morda nekoliko boljše, kot drugodi; da pa nismo po vsem zavarovani pred naštetimi . . . izmi, vemo iz posebnih žalostnih slučajih, ki prihajajo od časa do časa v javnost, katerih pa seveda tu ne morem opisovati. Pa če tudi se kaj takega le redko primeri, oziroma pride le redko v javnost, se pa nasprotno za versko vzgojo naše srednješolske mladine premalo stori. Samo po sebi je umevno, da nimam tu pred očmi učiteljev verouka, ki v svojih dveh uricah na teden storé, kar največ morejo. Ali, gospoda moja, ves pouk, v vseh predmetih bi moral biti prepleten z verskimi idejami, kar bi se n. pr. lahko zgodilo pri čitanju klasikov, v zgodovini, naravoslovju itd. Prav tukaj omenim od dragih štajerskih bratov sproženo željo, naj se ne povzdiguje pri čitanju starih klasikov poganstvo na kvar krščanstva in le to naj se ne zasmehuje na pohujšanje dijakov. Posebno pa naj se jemlje ozir na vero in pravost pri čitanju modernih slovenskih in nemških klasikov. Ni torej dovolj, da se nič ne govori v šoli zoper vero; že to je napaka, če se molči o vplivu svete vere na življenje posameznikov in družbe človeške. Prav to tirja tudi avstrijski organizacijski navod za srednje šole. „Če naj spada pouk k celoti vzgoje, se mo-

rajo obračati vsi učni predmeti na verske in pravne ideje kot skupne svoje središče.“ Dalje: „Učence mora biti toliko boljše in pobožnejše, kolikor več se učí.“ Se li to tudi spojuje?

Večkrat se trdi, da je naša srednješolska mladina še dobra. Temu ne oporekam, menim pa, da bi morala biti še boljše, če pomislimo, kako trdno versko podlago je dobila od pobožnih slovenskih starišev. To je gotovo — žalostna skušnjava je temu priča — da večina slovenskih dijakov ni več trdna v veri, ko zapusti gimnazijo ali realko; in če bi se pokazala verna tudi naša akademiška mladina, a — — ne smem dalje. Da bi bilo to v prihodnosti bolje, priporoča nasvetovana resolucija, „naj se državne srednje šole, gimnazije in realke tako preustrojé, da se ne bode na njih ne le nič poučevalo, kar bi nasprotovalo verskemu prepričanju katoličanov, marveč, da bodeta tudi na njih vsa vzgoja in ves pouk dejanski pospeševala katoliško versko mišljenje in življenje naše mladine.“

V starodavnem in staroslavnem poljskem mestu Krakovu imajo profesorji in drugi prijatelji srednješolske mladine večkrat posvetovanja o vzgojeslovnih vprašanjih. Tudi lansko zimo so imeli taka posvetovanja. Pri enem takih zborov je poudarjal vseučilišni rektor, prelat dr. Chotkowski, imenitnost verske vzgoje za dijake. Zahteval je ne le versko ljudsko šolo, ampak tudi verske srednje šole. Naša resolucija izraža v bistvu isto zahtevo, in če kje v Avstriji, bi se vredile srednje šole najlože za Slovence na podlagi katoliške vere, ker so vsi avstrijski Slovenci skoro izključljivo katoličani.

Za tako vredbo srednjih šol, kakeršno zahtevamo, bi morali biti seveda pa tudi gg. profesorji dobro poučeni v resnicah krščanske vere, zlasti pa v apologetiki. Kaj pripravni knjigi v ta namen sta Hettingerjeva „Apologie des Christenthums“ in P. Weiss-a O.-P. „Apologie des Christenthums vom Standpunkte der Sittenlehre“.

Pa ne samo učenje, tudi življenje, zasebno in javno, gg. profesorjev, bi moralo biti krščansko. Kako lepo bi bilo, ko bi se udeleževali z dijaki vred raznih verskih vaj, prejetanja svetih zakramentov itd.! Kako vsposobno je bilo, ko so v prejšnjih letih gg. profesorji ob enem z dijaki pristopali o Veliki noči k sv. obhajilu! In danes? Ostal nam je le spomin onih častitljivih mož.

Srednjih šol, kakeršnih si želimo v prvem odstavku prve resolucije, ne bomo dobili tako hitro. In vendar je skrajni čas, da Slovenci skrbimo za verno inteligencijo. Naša mlajša inteligencija je v precejšnjih odstotkih, če ne brezverna, pa mlačna. Prav nič več ne smemo torej čakati, marveč tu veljaj: Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal. Na linškem katoliškem shodu se je od najplivnejših mož pri mnogih prilikah poudarjalo: Selbsthilfe thut noth.

Osnutek priporočane svobodne katoliške gimnazije bi bil za Slovence velikanske pomembe ne le v verskem, ampak tudi v narodnem oziru. Bog daj, da bi se misel kmalu vresničila. Za sedaj ni treba drugega, kot da se vsi katoliški Slovenci vnamejo za to prelepo idejo, in svojedobno se bo vresničila.

Pristavljam pa, da si mislimo nameravano katoliško gimnazijo združeno z odgojilnim zavodom ali internatom, torej nekovi kolegij, v katerem bi se po zmerni ceni odgojevali slovenski sinovi. Gimnazijo onega kolegija pa bi lahko obiskovali tudi vnanji dijaki, ki bi imeli stanovanje in hrano izven kolegija. Tak zavod, cenjeni skupščinarji, bil bi za Slovence neprecenljive koristi, kakor je bil nekdanji jezuitaki kolegij v Ljubljani. Gospoda moja, da je naše ljudstvo ostalo do sedaj kljub raznim oviram tako trdno verno, da je bila tudi naša inteligencija do novejših časov dobro verna, to pripisujem delovanju nekdanjih jezuitovskih šol v Ljubljani.

Resolucija druga se sama priporoča. Le v pojasnilo hočem dodati, da so Marijine družbe ali kongregacije čisto cerkvenega značaja, da torej niso društva v smislu državnih postav, pa tudi ne cerkvene bratovščine v besede pravem pomenu, marveč so le neka združevanja sorodnih si duhov, da bi tem živahnejše in recimo praktično častili Mater božjo. Veliko korist marijanskih kongregacij, zlasti za učečo se mladino in po njej za cerkev in državo spričuje njih tristoletna zgodovina. P. Weiser T. J. je dokazal v posebni knjigi, da je bila Ogerska rešena izpod turškega jarma po marijanskih kongregacijah.

Sedanje šolske oblasti so poskušale sicer že tu in tam dijakom zabraniti vstop v marijanske kongregacije. Česa se vendar bojé? V prejšnjih časih so bili kraljevski in cesarski principi udje marijanskih kongregacij, n. pr. slavna avstrijska vladarja in rimsko-nemška cesarja Ferdinand II., ki je pristopil kongregaciji leta 1891 v Ingolstadt, in Ferdinand III., pristopil leta 1618. Slavni vojskovodja Tilly je bil tudi ud kongregacije. Pri sedanjih okoliščinah je upati dobrega katoliškega razumnstva in recimo še posebej duhovskega naraščaja, izvzemši seveda gojence dobrih deških semenšč, le po marijanskih kongregacijah učečo se mladino.

Med drugimi resolucijami, zadevajočimi marijanske kongregacije, je sklenil linški katoliški shod tudi naslednjo: „Avstrijski katoličani zahtevajo, da se učeči se mladini na srednjih šolah varuje njena katoliška pravica, zbirati se pod vodstvom svojih od škotov potrjenih veroučiteljev v marijanske kongregacije, priporočane tolikrat od raznih papežev, posebno še od papeža Leona XIII.“

Tretja resolucija ne potrebuje pojasnila in priporočila v času, ko hočejo biti in tudi so večkrat že srednješolski dijaki prosti v vsakem oziru. Nekdanjih blagodejnih „študentovskih mater“ ni namreč skoro nič več; njih mesto so zavzele večinoma „mačehe“. Pred letom 1848 je hodila posebna komisija po hišah ter pregledovala večkrat dijaška stanovanja. Leto prostosti pa je seveda tudi to komisija pokopalo. Kako potrebna pa bi bila taka komisija — vsaj v Ljubljani — vidimo od tod, da je celó učiteljski zbor tukajšnje c. kr. višje gimnazije naprosil slavni magistrat stolnega mesta ljubljanskega, naj osnuje tako komisijo iz gg. profesorjev, zdravnikov in mestnih starišin. Na to prošnjo niso dobili gg. profesorji, žal, še nobenega odgovora. Trkajmo torej mi še glasnejše, morda se nam bode odprlo.

„Sluga.“
„No, da vendar pridete! Ravno potrebujem soli in sladke skorjice.“
„Rad, prav rad postrežem. — Zdi se, kakor bi vam bil srečo prinesel, ne-li?“
„Kaj še!“ Zagodnja Stiskač. „Nič bolje ne gre. Toda čujta, zadnja poslatev popra me je razjezila. Ako ne bode te boljše blaga pošiljali, bode kmalu konec med nama!“
„Pomota je morala biti; sploh pa bodem skrbel, da se tako več ne zgodi. Torej soli in sladke skorjice. Kaj riža, ne?“
„Nič ne vpraša za njega! Ali so to časi! Da bi se . . .“
„Zopet se pritožujete, čudni ste.“
„Da, čuden sem, pritožujem se; danes nečete kupiti prodaje, kaj ne?“
„Ne vem, a naj bode. Hočem vam povrniti zgubo. Ponujam danes 90 gld. S tem se vam zadnja zguba nadomesti.“
„Ako imate toliko denarja, naj bode!“
Zvečer je bilo 148 gld. 71 kr. v miznici.
Gospod Klavec, vi imate grozno srečo, ali pa čarate.“

„Po tem takem mi lahko plačate vsak dan, da tukaj sedim“, smeje se le-ta.
„Vzemite 58 gld. 71 kr.“, mu na to trgovec odgovori in denarje odšteje.
Klavec z mnogimi pokloni odide. Komaj se za njim vrata zapró, nagubanči Stiskač čelo in mrmra: „Vražji človek! Kakor bi čaral. Ves čas ne pride živa duša in kadar on tukaj sedi, vse vre le sem! To mora nekaj biti, toda kaj?“ Zopet se zamisli, potem pa reče pomočniku: „Kaj pa vi k temu pravite, Jože?“
„K čemu, prosim?“
„Današnjemu slučaju — s Klavcem.“
„Tega si ne morem razjasniti. Nekaj se mi pa le čudno zdi, da so namreč prihajali danes ljudje, ki k nam nikoli ne pridejo, kupujejo malenkosti, in danes so kupovali za 10 do 20 gld.“
„Tako? Oni dan zna biti tudi, kaj ne?“
„Ménil, da tudi.“
„Hm! Tako je ta reč! — Le čakaj ptiček! Onih 90 gld., za katere si me bil osleparil, mi vrneš z obrestmi! — Zdaj pa lahko noč, zaprite vrata in pojdite spat!“ (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. septembra.

Notranje dežele.

Deželni zbori. Dolenjeavstrijski deželni odbor ni predložil deželnega proračuna, ker ga ni mogel še sestaviti in zahteva zatorej od deželnega zbora štirimesečni budgetni provizorij. Zastopnik deželnega odbora je pa priporočal, da naj bi se deželne priklade kar za celo prihodnje leto dovolile na podlagi letošnjega proračuna. Opozicija pač ne bo posebej zadovoljna s tem predlogom, ker priklade se bi vendar poprej ne smele dovoliti, dokler ni budget faktilčno rešen, ker sicer izgubi vsa budgetna razprava ves pravi pomen. Vidi se, da bi nekateri gospodje radi ponižali veljavo deželnemu zboru. — Češki deželni zbor bo bode zboroval do 29. t. m. Deželni proračun se je še le včeraj dal tiskati. Zbor ga torej tudi ne bode mogel pravočasno rešiti in bode moral se pomagati z dovolitvijo začasnega budgeta.

Moravsko. V deželnem zboru je predvčeraj bil razgovor o predlogu poslanca Začka, da se deželnemu odboru naroči, da naj hitro predloži spremembo volilnega reda. Pred vsem naj se dá tudi petakarjem pravica voliti za deželni zbor, in pa

(Dalje v prilogi.)

in Metoda. Menimo, da po dovršenem katol. shodu ni več govornik o nasvetih pripravljalnega odbora, marveč o sklepih katoliškega shoda. In kdor hoče resnično pisati, mora reči: I. slov. katol. shod v resoluciji za šolo kot svoj sklep izjavlja, da toplo priporoča družbo sv. Cirila in Metoda s pogojem, da se organizujejo podružnice po župnijah v soglasju s prevzvišenimi vladikami. Pri razpravi o tem se je hvalil namen družbe, pohvalilo njeno delovanje, izražalo pa se je nezaupanje do družbe z ozirom na nekatere člane vodstva, ki zunaj družbe kot poslanci ne delujejo za slovensko šolstvo na katoliški podlagi, in sicer zaradi tega ne, ker so liberalci. Kadar se odbor preosnuje v tem smislu, tedaj, tako se je reklo, da bomo vsi delali za družbo z vso vnemo, da bomo po cerkvah zanjo nabirali in da bo zadnji vinar uboge vdove obrnjen v njene namene. Sklep torej in razgovor o družbi sv. Cirila in Metoda na I. slov. katol. shodu je bil popolno opravičen, trezen in razmeram primeren. Ako bi o tem odločevala zdrava pamet, bilo bi to družbi le v korist. Vodstvo bi pretresalo izražene želje, izjavilo se o sklepu ter temu primerno storilo potrebne korake. To bi bilo gotovo v prosep družbi. Ker pa vlada le strast in ker vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda molče gleda to zlorabljevanje družbe svetega Cirila in Metoda v strankarske namene, zato pa pri velikem in vplivnem delu Slovencev nezaupanje do vodstva rase in zato bo družba sv. Cirila in Metoda od teh agitacij imela le vsestransko škodo. To so dejanske razmere. „Domovina“ pa neresnično trdi, da se je od sklicevateljev shoda napravil v šolskem odseku hudobno zvit napad na drugo naše dragoceno oko, namreč na našo narodnost; neresnično piše „Domovina“, ko pravi, da so na shodu nameravali neki gospodje ugonobiti edino družbo, ki brani naš narod potujčenja, neresnično trdi, ko piše, da je g. dr. Šušteršič začel javno sumiti gosp. Svetca, da sicer v sobici pred Kristusom kleči, a v javnem življenju ga pa kot svojega Gospoda ne priznava; neresnično trdi „Domovina“, piseč, da so v pripravljalnega odbora seji g. Svetca hinavsko lovili, da bi ga vjeli v besedi. „Domovina“ nas imenuje „najnovejše sovražnike“ z novim imenom „narodnih indiferentistov“ ter se potrka na prsi, rekoč: Še nam bije srce za vero katoliško, pa tudi za besedo materino! Koliko neresnic je nagromadenih samo v tem članku, koliko zavijanj in zlobnih sumničenj! Odkod nakrat taka pisava pri „Domovini“? — To bo jasno vsakemu, ako razmere pri „Domovini“ nekoliko natančneje pozna. Izdajatelj in odgovorni vrednik je g. Drag. Hribar, ki je bil v Ljubljani zahajal v katoliško družbo ter bil vrednik „Slov. Naroda“, ki je izdajal lepo zbirko knjižic: „Priče božjega bitja“, kmalu potem pa kot vrednik „Narodov“ bil odgovoren za stvari, ki pa niso bile priče božjega bitja. Tak mož je izdajatelj „Domovine“. To menimo že mnogo pojasni. — Drug glavni sotrudnik pa je g. Lapajne iz Krškega. Ta gospod je bil poprej soizdajatelj „Dolenjskih Novic“, a ločil se je od njih vzlasti zaradi tega, ker ni dovolil, da bi „Dolenjske Novice“ pisale za versko šolo. Zato se je ločil g. Lapajne od „Dol. Novic“ in se pridružil „Domovini“, kjer ni treba povdarjati važnosti verske šole, kjer se le semtertje kaka katoliška fraza porabi za pesek priprostim ljudem v oči. Take so prave razmere pri „Domovini“. Komur zadostuje, da v današnjih dneh kak list naravnost ne nasprotuje katoliškemu prepričanju in življenju ter vse to v nemar pušča, tak naj podpira slobodne liste a la „Domovino“. Mi pa smo tega mnenja, da dandanes treba tudi političnim listom vzlasti v verskem oziru svoje čitatelje vzgojevati in vtrjevati, ker jim pri liberalnem časopisju od vseh strani grozi veliko nevarnostij zlasti v versko-nravnem oziru. — Mi smo tukaj prav jasno povedali, kaj mislimo o „Domovini“. Pisali pa smo to iz tega namena, da gospodje, ki imajo morda kako besedo pri „Domovini“, dobé zanesljivo zagotovilo, da bo list vreden res v pravem katoliškem duhu, ter da bo vzlasti v štajarskih Slovencih razširil in vtrjeval zavest, da nam v Avstriji pred vsem treba verske šole. To vprašanje je v Avstriji „šibole“, na katerem se razločujejo listi katoliški in liberalni. Po našem mnenju je vsak list, ki ni brezpogojno za šolo, kakršno v verskem oziru zahtevajo naši škofje, liberalen list, ki ne služi, da bi ga naročali verni katoličani. Opozarjamo pa slovanske štajarce na izvrstni list „Slovenski Gospodar“, ki že 26 let vzbuja in vodi v pravem katoliškem duhu svoje čitatelje in ki zasluži vse-

stransko podporo. Želimo, da štajarski gg. duhovni pravočasno in točno označijo svoje stališče glede naročevanja in podpiranja svojih listov, naj se ne zadovoljujejo z nobenimi lepimi obljubami, sicer bodo s svojo dobrohotno potrpljivostjo prav kmalu tam, kjer so sedaj duhovniki na Kranjskem, v taboru „brezdomovincev“ in „narodnih indiferentistov“. — Vigilantibus jura!

(Osebnosti.) Dež. nadsod. v Gradcu je imenoval praktikanta pri ljubljanskem dež. sodišču, gospoda R. Čeha, avskultantom za Koroško. — Umril je v deželni norišnici na Studencu g. H. Medic, umirovljeni c. in kr. stotnik v 63. letu svoje starosti. — V hiralnici sv. Jožefa je umrl g. E. Pogorelec, prvi ljubljanski fotograf. — Sinoči je umrla gospica Fani Blaznikova, solastnica Blaznikove tiskarne, v 50. letu svoje dobe. Bila je pobožnega in usmiljenega srca.

(C. kr. višja gimnazija) šteje letos 679 javnih učencev (lani v začetku 615) in 1 privatista. V prvo šolo so se vpisali vsi, kolikor se jih je bilo oglasilo; po preskušnji bilo je zaradi nesposobnosti odklonjenih 9 iz slovenskega in 3 iz nemškega razreda. Od leta, kar je nižja gimnazija posebej, pomnožuje se vzlasti peta šola, kjer jih je letos v obeh razredih skupaj 130. Po posamnih razredih so razdeljeni takole: I. a 35, b 79; II. a 43, b 56; III. a 28, b 49; IV. a 27, b 25; V. a 65, b 65; VI. a 42, b 44; VII. a 27, b 28; VIII. a 32, b 35.

(Deželni zbor kranjski) je imel danes III. sejo. Pričetkom seje so poslanec Klun in tovariši stavili zaradi kranjske gimnazije na visoko vlado interpelacijo, katero objavljamo na drugem mestu. — Poslanec Hribar in tovariši stavijo interpelacijo na vis. vlado ter vprašajo: 1. Ali jej je znano, da imajo nekateri c. kr. uradi v Ljubljani, med katerimi se nahajajo: c. kr. mestno delegovano okrajno sodišče, c. kr. deželno finančno ravnateljstvo in c. kr. tabačna glavna tovarna zgolj nemške napise? 2. Če jej je to znano, ali misli, da tako stanje ni naravnost nasprotno duhu in jasnim določbam drž. temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 142? 3. Kako opravičuje vis. c. kr. dež. vlada v ožgled takemu očitnemu kršenju veljavnega zakona nasproti slovensko občujočemu prebivalstvu dežele in stolnega mesta, dasi se je v pismu svojem št. 2033 z dne 24. avgusta 1892 do predsedništva mestnega zbora ljubljanskega na korist malemu nemško govorečemu odlomku prebivalstva dežele kranjske in mesta Ljubljane sklicevala ravno na ta zakon in zlasti še na člen XIX. istega? — Daljša debata je bila o računskem sklepu muzejskega zaklada; debate so se udeležili poslanci Stegnar, dr. Tavčar, dr. Schaffer, dr. Papež in poročevalec baron Schwegel. Precej živahna debata je bila pri proračunu bolniškega zaklada. Poročevalec baron Schwegel je namreč pri tej točki v imenu finančnega odseka predlagal, naj se g. dr. Bocku, ki že od l. 1887 brezplačno opravlja službo očesnega zdravnika v bolnišnici in ki je že tri leta kot primarij nameščen brez plače, določi plača, kakor jo imajo ostali trije primariji. Proti temu predlogu govori poslanec Hribar, poslanec dr. Tavčar izjavi, da glasuje za plačo, ker noče nobene miloščine za deželo, dr. Schaffer zagovarja predlog finančnega odseka, ki je bil sprejet z vsemi glasovi proti glasovoma poslanca

Hribarja in Kavčiča. Konec seje ob 2 uri. Prihodnja seja bode v petek.

(Nevarno je zbolel) č. g. Anton Hočevnar, župnik v St. Lovrencu ob Temenici. Zadel ga je namreč kap, odrevenela je vsa desna stran, tudi govoriti ne more več. Prijateljem in znancem se priporoča v molitev.

(Iz Semiča) se nam piše, da je dne 19. t. m. č. g. Matej Končar odpotoval skozi Karlovec in Zagreb na Velehrad, kjer vstopi v službo Jezusovo.

(Pri občinski volitvi) v Zagradcu je bil izvoljen za župana Janez Ferlin, za svetovalce Jože Papež, Jože Adler in Jože Vidmar.

(Javna dražba gledaliških lož) za slovenske predstave se je vršila včeraj popoldne. Oddalo se je vseh 38 lož, ki so bile vskliscane. V pritličju so se oddale po 60 do 97 gld., v 1. redu po 100 do 175 gld., v 2. redu po 46 do 63 gld.

(Proti koleri.) Kakor nekateri drugi deželni odbori, je tudi kranjski sklenil, revnim občinam dovoljevati primerne podpore za razkuževalna sredstva proti koleri.

(Prvi mestni ženski podružnici sv. Cirila in Metoda) je gospica Valentina Druškovičeva pristopila kot pokroviteljica s svoto 100 gld.

Telegrami.

Gödöle, 21. septembra. Cesar je danes zjutraj semkaj došel.

Praga, 21. septembra. Kakor poročajo „Narodni Listy“, sta v seji odposlancev treh klubov kneza Karol Schwarzenberg in Windischgrätz se postavila na stališče spravnih punkcij in izjavila, da je nemogoča državnopravna akcija brez sodelovanja Nemcev. Julij Gregor je na to konstatoval, da se to stališče ne vjema z mladočeskim.

Pulj, 20. septembra. Korveta „Frunsborg“ je danes ob 8. uri odšla na jednoletno potovanje.

Berolin, 20. septembra. Knez Anton Radziwill je v Spali v „Grand Hotel“ zblaznil in je strašno besnel. Le s težavo so ga premagali in pomirili.

Berolin, 20. septembra. Od včeraj do danes opoldne so v Moabitsko bolnico pripeljali deset bolnikov, o katerih se sodi, da imajo koleru.

Hamburg, 20. septembra. Včeraj se je naznanilo 206 slučajev obolenja in 105 slučajev smrti za koleru. V Altoni jih je včeraj 17 zbolelo in 8 umrlo za koleru.

Kajira, 20. septembra. Nil je danes za štiri centimetre narasel. V Wadi-Halfi so v velikih skrbih. Guvernerji dobili so ukaze, da poskrbe za delavce, ki bodo delali zagraje.

Vremensko sporočilo.

Dan	Vreme	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		srakometa v mm	sopomena po Celsiusu			
7. u. zjut.	739.7	14.6	sl. szap.	megla		
2. u. pop.	738.8	19.8	sl. vzh.	jasno		0.00
9. u. zveč.	740.0	14.8	„	„		

Srednja temperatura 13.4°, za 2.6° nad normalom.

Katoliška Tiskarna
 pripravljamo raznovrsne
vizitnice
 po nizki ceni.

434 1

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskrenoljubljena sestra, oziroma svakinja in teta, gospodična

Franciška Blasnik,
 posestnica in lastnica tiskarne.

včeraj ob pol 8. uri zvečer na Viču, po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bode v petek, dne 23. septembra, ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Bregu št. 12.

Svete maše za dušnice se bodo brale v več cerkvah.

Nepozabno rajno priporočamo v blag spomin in molitev.

V LJUBLJANI, dne 21. septembra 1892.

Žalujoči ostali.

Črne, bele in pisane svilene damaste
od gld. 1.40 do gld. 17.75 meter (do 38 vrst in 600 raznih barev) razpošilja poštine in colnine prosto **svilarnica G. HENNEBERG** (e. in kr. dvorni založnik), Zürich. Vzorec s povratno pošto. Pisma 10 kr. porto. 191 4 (S)

Absolviran pravnik

s potrebnimi izpiti bi rad **vstopil v prakso k notarju**. Bil je vže eno leto pri odvetniku in govori tudi italijanski. — Pogoji pod naslovom: **J. S., pravnik v Skednji pri Trstu.**

Velika 50 krajcerska loterija. **Žrebanje** že 15. oktobra.

Glavni dobitnik
75.000 gld.

Srečke à 50 kr. priporoča: **J. C. Majer v Ljubljani.** (177 11)

Zadnji mesec za nakupovanje srečk.

Tinktura za želodec
pripravilja lekarnar **Gabrijel Piccoli.** 261 9

Ta tinktura za želodec je sredstvo, ki lahko vendar zdatno krepiča opravila prebavnih organov in pospešuje odprt život. Dr. Hager, doktor filozofije in medicine itd. itd. v Frankobrodu n. O., in prof. Knapitsch, zapriseženi sodnijski kemik v Ljubljani, sta to tinkturo za želodec kemično analizovala in soglasno našla, da ni drastično sredstvo.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zaboječih po 12 steklenic in več. Zaboječ z 12 steklenicami stane gld. 1.36, s 24 gld. 2.60, s 36 gld. 3.84, s 44 gld. 4.26, 55 steklenic tehta 5 kg. s poštno težo in velja gld. 5.26, 110 steklenic gld. 10.30. Poštino plača vedno naročnik. — 1 steklenica 10 kr.

Piccolijeva lekarna „Pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo.

Knjigarna Kleinmayr-ja in Bamberg-a
v Ljubljani na Kongresnem trgu 2
priporoča svojo 415 12-9

popolno zalogo
vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih **šolskih knjig**
v najnovjših izdajah broširane in v trdnih šolskih vezih **po najnižjih cenah.**
Seznami uvedenih knjig se oddajajo zastonj.

Tuji.

19. septembra.

Pri **Maliču**: Baron Schwarz pl. Meiller, fml. v pok.; dr. Trabert, asistent; Tempes, Buckenmayer in Geiringer, trgovci, z Dunaja. — Ranzinger, zasebnik; Komposch, oskrbnikova soproga, z materjo in hčerjo, iz Kočevja. — Spetzler in Loeser s soprogo, zasebnika, iz Celja. — Fantel, potovalec, iz Prage. — Woschitz, trgovec, iz Luč. — Stern, trgovec, iz Budimpešte. — Rohlitz, trgovec, iz Hamburga. — Paprian, železniški uradnik, iz Dun. Novega Mesta. — Sumer, sod. pristav, iz Metlike. — Boeh, nadinženir, iz Brna. — Schnapp, inženir, iz Varaždina. — Tigl, zasebnik, s sinom, iz Beljaka. — Grof Aichelburg, zasebnik, z Gorenjskega. — Baron Elseböck, zasebnik, iz Gradca.

Pri **Slonu**: Goldhamer, trgovec; Kaus; Wodnianski; Ornes; Morgenstern; Weiss, tajnik, z Dunaja. — Goldschmid, trgovec; Maurich in Erdlen, iz Trsta. — Mataje, trgovecova soproga, s hčerjo, iz Stražiša. — Pinter s soprogo iz Kamnika. — Ochs, trgovec, iz Prage. — Sirolla, trgovec, iz Zagreba. — Weber, posestnik, iz Zalega Loga. — Pregelj, stotnik, iz Ljubljane. — Podvinski, kapelan, iz Sevnice.

Pri **Južnem kolo-dvoru**: Smrekar s soprogo iz Maribora. — Parisi s soprogo iz Trsta.

Pri **avstrijskem caru**: Peñik s Krškega. — Sajovic iz Predasljeva. — Goli, trgovecova soproga, iz Idrije. — Petz, inženir, iz Beljaka. — Birk, učitelj, iz Hotiča.

Ponudimo po najnižjih cenah:
zarezano vštricno ostrešno opeko
najboljše vrste,
lončene peči
(specijaliteta),
majolika peči
lepenke (Dachpappe), karbolinej, roman in portlant cement, ovi iz kamenine, nasade za dimnike iz kamenine, ognju protivno opeko in plošče osamljače (Isolirplatten).

Dalje prevzamemo po najnižjih cenah
tlakanje z asfaltom, s chammotnimi in cementnimi ploščami.

Odličnim spoštovanjem
J. P. VIDIC & Comp.
Ljubljana, Slonove ulice.

Gričar & Mejač
preje M. Neumann.
Najstarejša in največja
konfeksijska zaloga
v Ljubljani, Slonove ulice št. 11.

! Novo došle jesenske novosti!
v ženskih dež. plaščih, dolmanih, zgornjih suknjah, jaketih, potnih oblekah, pelerinih.
Največja izbéra
v otroških in dekljskih plaščih in jaketih
po jako zmernih cenah.
Ilustrovani katalogi zastonj in franko.

Jesenske vrhne snknje, menčikovi, vremenski plašči in obleke za gospode in posebno praktične za šolske dečke
po najnižjih cenah.

Opomba: Takih konfeksijskih predmetov, kakoršnih nimava v zalogi, dajeva iz dobrega blaga, katerega se pri naju nahaja obilna vzgledna kolekcija, po meri in najnovjšem kroju točno in najceneje na Dunaju izdelati.

RAZPRODAJA
od M. Neumann-a prevzete 423 6-2
konfeksijske zaloge
po znatno znižanih cenah.

Dunajska borza.

Dne 21. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 70 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 40 "
Zlata renta 4%, davka prosta	115 " 70 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 40 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	995 " — "
Kred. tne akcije, 160 gld.	313 " 25 "
London, 10 funtov strl.	119 " 60 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 50 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 67 "
Nemških mark 100	58 " 72 1/2 "

Dne 20. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	112 gld. 60 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 50 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 " 25 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	151 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	185 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma	100 " 25 "
Kreditne srečke, 100 gld.	189 " 75 "
St. Genois srečke, 40 gld.	62 " 50 "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. — kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 " 40 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 " 75 "
Salmove srečke, 40 gld.	62 " 20 "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	56 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	153 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2810	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	98 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 20 "
Laških lir 100	— " — "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile št. 10.
Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.
Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje kapitalov priporočamo:
4% bolzansko-meranske prioritete.
4 1/2% gališkega zemljiškega kreditnega društva zastavna pisma.
4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher) srebrne prioritete.

Dunajske komunalne promese
à 3 1/2% gld. in 50 kr. kolek.
Glavni dobitnik 200.000 gld. avstr. velj.
Tisine promese à 2 gld. in 50 kr. kolek.
Glavni dobitnik 100.000 gld. avstr. velj.
Obe vkupe le 6 gld. avstr. velj.
Žrebanje dne 1. oktobra!